Tres il·lustres torroellencs del segle XIX

Joan Radressa i Casanovas

Aquest treball comprèn un breu estudi biogràfic de tres torroellencs que, nascuts a la vila, exerciren la seva professió en altres indrets. Al llarg del segle dinou altres vilatans escolliren el mateix camí. La nostra publicació ja ha abraçat les vides de Josep Costa i Hugues i també de Josep Ferrer i Esteve, dos guitarristes que donen bona fama a la nostra vila. Però en resten d'altres: Joan Pericot i Prats, Pelegrí Casabó, Avellí Abreu i uns quants més.

Andreu Giró i Aranols

Professor de dibuix i enginyer industrial

Nasqué a Torroella l'1 de desembre de 1812, fill de Jaume Giró, de Garrigàs, i d'Úrsula Aranols, de Figueres. Aquest matrimoni vingué a la vila; el marit hi treballava de sastre. Més tard, tota la família es traslladà a Figueres, on el fill Andreu estudià primària i secundària.

L'any 1830, Andreu Giró es va matricular a les escoles de dibuix que la Junta de Comerç mantenia a la Llotja de Barcelona. En acabar aquests estudis, els

amplià amb cursos de matemàtiques, de l'Escola d'Arquitectura, de lògica i gramàtica, de geometria i altres; anys més tard, obtingué el títol d'Enginyer Industrial en l'especialitat de mecànica. Els seus amplis coneixements van fer que moltes institucions barcelonines requerissin a Andreu Giró de formar part de la seva junta directiva o del seu cos docent; així, fou professor de dibuix lineal al Col·legi d'Humanitats de Carles Carreres i Urrutia i a les Escoles Pies, a acadèmies de belles arts, i d'altres.

Era una època agitada en el món industrial. La Junta de Comerç havia intervingut activament en la creació de moltes escoles tècniques: nàutica, taquigrafia, dibuix i belles arts, mecànica, física, química, etc., suplint així la manca d'universitat a Barcelona.

Institucions barcelonines de les quals formà part Andreu Giró al llarg de la seva vida:

– Societat Filomàtica de Barcelona. Entitat literària, científica i artística fundada el 1839. Es dividia en quatres seccions: literatura, ciències naturals, matemàtiques i belles arts. Andreu Giró fou inscrit a la secció de literatura i en va ésser secretari i director.

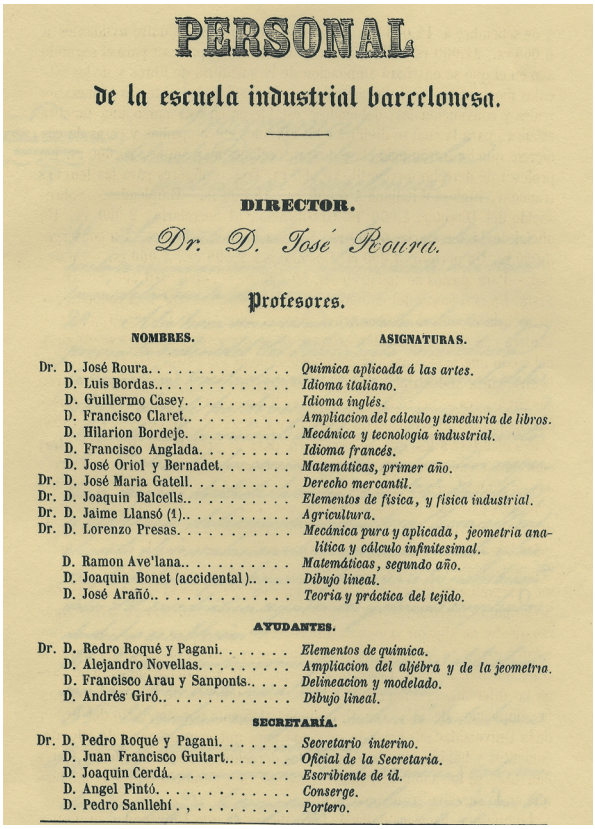
– Societat barcelonina d'Amics de la Instrucció. Durant cinc anys hi exercí el càrrec de secretari general, així com la direcció de Geometria i Art. Dues vegades fou president de la societat.

– Escola de Belles Arts. El 26 de gener de 1864, Isabel II va aprovar el quadre de professors i assignatures de l'escola amb Andreu Giró a la classe de dibuix lineal.

– Reial Acadèmia de Ciències i Arts de Barcelona. Acadèmic destinat a la secció de ciències físiques i matemàtiques. Va llegir la memòria d'entrada sobre *La geometría e importancia de la misma para los que se dedican al dibujo*. Fou tresorer de l'entitat, conservador del museu i secretari general al llarg de 9 anys.

– Societat Industrial Barcelonesa. Les escoles industrials foren creades el 1850. La de Barcelona va obrir les portes a primers d'octubre de 1851, a la Llotja. Responien al desig de la burgesia de tenir professionals preparats per aplicar les innovacions que provenien de fora. El director fou Josep Roura, de Sant Feliu de Guíxols. Per formar el quadre de professors fou cridat Andreu Giró com a ajudant de dibuix lineal; més tard, en seria professor titular.

Andreu Giró va escriure diverses obres. Cal esmentar especialment les titulades *Elementos de geometría acompañados de ejercicios prácticos* (19

PERSONAL

de la escuela industrial barcelonesa.

DIRECTOR.

Dr. D. José Roura.

Profesores.

	NOMBRES.	ASIGNATURAS.
Dr.	D. José Roura.	*Química aplicada á las artes.*
	D. Luis Bordas..	*Idioma italiano.*
	D. Guillermo Casey.	*Idioma inglés.*
	D. Francisco Claret..	*Ampliacion del cálculo y teneduría de libros.*
	D. Hilarion Bordeje.	*Mecánica y tecnología industrial.*
	D. Francisco Anglada.	*Idioma francés.*
	D. José Oriol y Bernadet.	*Matemáticas, primer año.*
Dr.	D. José María Gatell.	*Derecho mercantil.*
Dr.	D. Joaquin Balcells..	*Elementos de física, y física industrial.*
Dr.	D. Jaime Llansó (1)..	*Agricultura.*
Dr.	D. Lorenzo Presas.	*Mecánica pura y aplicada, jeometría analítica y cálculo infinitesimal.*
	D. Ramon Ave'lana..	*Matemáticas, segundo año.*
	D. Joaquin Bonet (accidental).. . . .	*Dibujo lineal.*
	D. José Arañó..	*Teoría y práctica del tejido.*

AYUDANTES.

Dr.	D. Redro Roqué y Pagani.	*Elementos de química.*
	D. Alejandro Novellas.	*Ampliacion del aljébra y de la jeometría.*
	D. Francisco Arau y Sanponts.. . . .	*Delineacion y modelado.*
	D. Andrés Giró..	*Dibujo lineal.*

SECRETARÍA.

Dr.	D. Pedro Roqué y Pagani.	*Secretario interino.*
	D. Juan Francisco Guitart..	*Oficial de la Secretaría.*
	D. Joaquin Cerdá.	*Escribiente de id.*
	D. Angel Pintó.	*Conserge.*
	D. Pedro Sanllehí . , ...	*Portero.*

Quadre de professors de l'Escuela Industrial Barcelonesa

edicions) i *Curso metódico de dibujo lineal con aplicación a las artes, a la industria i a la agrimensura* (serví de text a les escoles professionals de nàutica).

L'any 1873, Andreu Giró va contraure matrimoni amb Magdalena Flores. El 1877 va tenir un atac d'apoplexia i el 1883 sofrí una recaiguda. El 10 d'agost de 1884 morí a Sant Gervasi de Cassoles, poble en el qual vivia temporalment.

Pere Casellas i Coll

Metge

Al llibre de baptismes de la nostra parròquia es llegeix: "El 18 de juny de 1804, jo, Pere Salvatella, Pbre. i vicari de la parroquial església de Sant Genís de Torroella de Montgrí, en les fonts baptismals de dita església, he batejat a

Pere, Salvi, Josep, nat ahir, fill legítim d'Ildefonso Casellas, natural de ésta i de Marta Coll natural de ésta, conjugues [...]."

Sembla que, de part de mare, Pere Casellas era cosí del conegut músic local Miquel Gich i Coll, capdavanter de la cobla que tocà al Liceu de Barcelona l'any 1850.

Després de cursar els estudis inicials, marxà a Montpeller per estudiar medicina a la universitat d'aquella ciutat. Molts nois de Girona que estudiaven aquesta disciplina seguien el mateix camí, atès que alguns segles abans el doctor gironí Joan Bruguere, en morir, va deixar el seu patrimoni per fundar un col·legi de medicina a l'esmentada Universitat de Montpeller, conegut per Colegio de Gerona, destinat a fills de la ciutat de Girona i de les seves comarques. Al segle XIX, a més de Pere Casellas, consta que residiren al mateix col·legi els següents alumnes empordanesos: Ramon Pou Mornau (Figueres), Francesc Passamà (la Jonquera), Josep Rabet Collell (Peratallada), Pere Azemar (la Jonquera), Josep Boy Santamaria (Sant Pere Pescador), Josep Constantí Darder (Peralada), Josep Garriga (Sant Pere Pescador), i Manuel Lluís (Figueres).

Acabats els estudis superiors, Pere Casellas s'establí de metge a Olot: ingressà a l'Hospital de Sant Jaume, a més d'exercir com a professional lliure. Ben aviat destacà per la seva competència i, a més, era valorat per la seva vocació professional i sentiments humanitaris, per la qual cosa gaudia de gran estima entre la gent. L'ajuntament va posar el seu nom a un carrer de la vila.

Va escriure diversos treballs sobre temes mèdics, entre els quals destaquen *Ensayo topográfico-filosófico-médico o sea reseña ciscunstancial de la localidad y de los habitantes de la muy ilustre villa de Olot*, editat el 1848, i *Observaciones médicas admósfero-topográficas de la villa de Olot y sus inmediaciones*, editat l'any 1856.

Els dos estudis foren dipositats a l'arxiu de la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya.

A principis de la dècada dels seixanta, a la població veïna de Riudaura es va declarar un important focus de tifus i els malalts no rebien cap mena d'atenció. El Dr. Casellas va anunciar que es traslladaria a la dita població per ajudar els afectats, cosa que va fer contra el criteri de la família i de les autoritats pel perill que comportava. Tal com es temia, va contagiar-se del tifus i morí el 1863. La Diputació de Girona va satisfer les despeses de l'enterrament, ja que ell, de resultes de la seva generositat, no disposava de diners. Però cap autoritat es va voler fer càrrec de la pensió promesa als familiars.

Riudaura, a la Garrotxa (foto de Central Edicions, publicada a *Vicolot*)

Riudaura ha recordat aquesta epidèmia fins als nostres dies. L'any 2003, l'Associació d'Història Rural de les Comarques Gironines convocà, entre els alumnes de batxillerat, el Premi Mestall. S'atorgà una menció especial al treball titulat *El tifus de Ridaura, 1863*.

Joan Bta. Ferrer i Esteve

Advocat i escriptor

La casa pairal dels Ferrer era el primer edifici situat a l'esquerra del carrer de l'Església, partint de la plaça de la Vila, edifici que, segons sembla, fou construït l'any 1788. Allí visqué el matrimoni format per Joaquim Ferrer, advocat i expert en música, i Maria Esteve, nascuda a Capellades, ambdós veïns de Torroella. Era una família benestant, propietària de diverses finques a Torroella de Montgrí i a Bellcaire.

El 10 d'abril de 1832 fou batejat, a la nostra església parroquial, Joan Bta. Ferrer i Esteve, primogènit de l'esmentat matrimoni. El 1835, veié la llum l'altre fill, Josep Ferrer i Esteve, acreditat guitarrista i compositor prolífic; entre les seves nombroses obres figura *Opus 1. Recuerdos del Montgrí. Capricho* en record del seu origen. Josep Ferrer alternà la residència entre Barcelona i París; aquest guitarrista del romanticisme fou estudiat en els llibres de la festa, d'aquesta col·lecció, dels anys 1990 i 1991. També nasqué una germana, Joaquima Ferrer, que es casà i residí a Barcelona.

Joan Bta. Ferrer estudià Dret a la Universitat de Barcelona i exercí la professió d'advocat a Girona, ciutat en la qual visqué, compartint la residència amb Torroella. Advocat molt competent, va obtenir el doctorat a la Universitat de Madrid. L'any 1883 fou nomenat degà del Col·legi d'Advocats de Girona.

Afiliat al Partit Conservador, aquest fet no va ser obstacle perquè participés en l'anomenat catalanisme cultural que a Girona tingué diverses manifestacions. Fou un dels fundadors de l'Associació Literària de Girona, que va presidir, i participà en el moviment dels Jocs Florals. Com a escriptor col·laborà a la *Revista de Gerona* i altres publicacions de la mateixa ciutat i de Barcelona, tant en prosa com en vers, en català i en castellà. El premiaren en els Jocs Florals de Barcelona de 1875.

Com a mostra de la seva dedicació política, esmentem que presidí la Diputació de Girona (1883-1886) i participà a Manresa en l'assemblea de delegats de les comarques del Principat com a delegat de la ciutat de Girona, juntament amb Joaquim Riera i Bertran, Joaquim Botet i Sisó i Enric C. Girbal. Les Bases de Manresa intentaren concretar un futur poder autonòmic regional.

A Torroella fou membre de l'Asociación de Excursionistas y Exploradores de las Cuevas del Monte de Torroella de Montgrí, juntament amb altres afeccionats a l'arqueologia.

Ja gran, es casà amb Dolors Murtra i Hereu, la qual havia enviudat d'un primer matrimoni. Compraren el valuós edifici anomenat Casa Llobregat, que els seus hereus van vendre, anys després, a la família Capellà per construir-hi el Cinema Montgrí.

Els darrers anys de la seva vida residí, retirat, a Torroella. Li fou concedida la Creu de Carles III.

La casa Ferrer, després Sastregener (foto Centre de Documentació del Montgrí, les Illes Medes i el Baix Ter)